

שיעורים בספר הזוהר

על התורה והמועדים

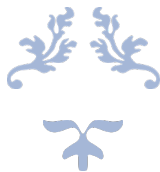
פרשת לך לך

שמעו אלי אבירי לב

מאת הרב יצחק לאווי

גליון ח – פרשת לך לך תשפ"א

שיעורים בספר הזוהר על התורה – הרב יצחק לאווי | לך לך תשפ"א | 2

לשמיעת וצפיה בשיעורים, וכן לשאר שיעורים וכתבים,
ולהרשמה לקבלת עדכונים שבועיים באימייל

yitzchoklowy.com

תוכן

- 4..... פרשת לך לך
- 4..... לב הרשעים תקיף שרואים דרכי התורה ואינם חוזרים בתשובה
- 4..... הרשעים רחוקים מהקב"ה ולכן הוא מתרחק מהם
- 4..... אברהם אהב את הקב"ה מכל בני דורו ולכן קירבו
- 6..... ביאור לך לך: שמעו אלי אבירי לב
- 6..... הנגלה והנעלם בהתחלת פרשת אברהם אבינו
- 7..... הפלא הוא החידוש או הפלא הוא שאין העולם רואה החידוש

פרשת לך לך

זוהר לך לך חלק א דף עו. ב – ע. א

לב הרשעים תקיף שרואים דרכי התורה ואינם חוזרים בתשובה

[א] ר' אבא פתח (ישעיה מ"ו, י"ב) שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה.

שמעו אלי אבירי לב - כמה תקיפין לבייהו דחייביא דחמאן שבילי דאורייתא ואורחי דאורייתא ולא מסתכלן בהו, ולבייהו תקיפין דלא מהדרין בתיובתא לגבי מריהון, ואקרונ אבירי לב.

הרחוקים מצדקה - דמתרחקי מאורייתא.

הרשעים רחוקים מהקב"ה ולכן הוא מתרחק מהם

[ב] רבי חזקיה אמר: דמתרחקי מקב"ה, ואינן רחיקין מניה, ובגין כך אקרונ אבירי לב.

רחוקים מצדקה - דלא בעאן לקרבא לגבי קב"ה, בגין כך אינן רחוקים מצדקה.

כיון דאינן רחוקים מצדקה, רחוקים משלום, דלית לון שלום דכתיב (ישעיה מ"ח, כ"ב) אין שלום אמר יי' לרשעים. מאי טעמא, בגין דאינן רחוקים מצדקה.

אברהם אהב את הקב"ה מכל בני דורו ולכן קירבו

[ג] תא חזי: אברהם בעי לקרבא לקב"ה, ואתקרב. הדא הוא דכתיב (תהלים מ"ה, ח) אהבת צדק ותשנא רשע. בגין דאהב צדק, אתקרב לצדקה.

ועל דא כתיב (ישעיה מ"א) אברהם אוהבי. מאי טעמא אוהבי? בגין דכתיב אהבת צדק, רחימותא דקב"ה דרחים ליה אברהם מכל בני דריה דהוון אבירי לב ואינן רחוקים מצדקה כמה דאתמר.

שיעורים בספר הזוהר על התורה – הרב יצחק לאווי | לך לך תשפ"א | 5

מקורות ומפרשים

אבירי לב הרחוקים מצדקה: ברכות יז, ב

אהבת צדק: בראשית רבה לט, ו (על אברהם אבינו)

ביאור לך לך: שמעו אלי אבירי לב

הנגלה והנעלם בהתחלת פרשת אברהם אבינו

א] ויאמר הויה אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. כשם שלמדנו בפרשת נח כי התחלת הפרשה 'אלה תולדות נח' אינה תחילת כל סיפור של נח, כי יש לסיפורו של נח התחלה בסוף פרשת בראשית. אבל הפרשה בדווקא הפסיקה והתחילה אלה תולדות נח לפסול את הראשונים להראות שהיה מנח התחלה חדשה. אבל באמת אותו התחלה חדשה כבר יש לה שורש בסוף הפרשה שאין רוב בני אדם מגיעים אליו. כך הוא בפרשת לך לך שמתחילה את פרשיות אברהם אבינו, ובאמת שסיפורו של אברהם אבינו ואף סיפור הליכתו אל ארץ כנען עצמו כבר התחילה בסוף פרשת נח ונקבע לה התחלה שניה חדשה להפסיק הענין בתחילת פרשת לך לך. לומר לך כל התחלות אלה הן של אברהם והן של נח יש להם חלק נגלה וחלק נעלם. הנגלה בהתחלתם הוא תחילת פרשיותיהם והנעלם הוא השורש אליהם בפרשה שקדמה.

ב] כבר עמדו כל מפרשי הפשט על המחקר כי בתחילת פרשת לך לך נראה שלא הלך אברם אלא אחר הדיבור, ואילו בפרשה הקודמת מפורש שכבר לקח תרח את כל משפחתו ללכת ארצה כנען בטרם בא הדיבור הזה אל אברם. עד שאבן עזרא רצה להוציא סדר הפרשיות מדי פשוטם ולומר שמאמר לך לך כבר קדם ל'ויקח תרח'. אך בכפילות זו סוד נעלם. כי העמימות הזאת מה גרם לאברהם אבינו ללכת ארצה כנען הוא השאלה שהכל שואלים מה ראה הקב"ה לבחור באברם. ומקרא כתוב אתה הוא אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים, ולא נמסר לנו בפשט המקרא כלל מה גרם להקב"ה לבחור באברם. ולמלא חסרון זה הלכו חז"ל בכל מדרשיהם להשלים את החלק הזה בתוך הסיפור, ועוד לא נתבאר לנו גופו של ענין.

[ג] שאלה זו בנוסח אחר הוא השאלה מהו שורש המביא אל הנבואה. כי עיקר ההתחלה והחידוש של פרשת לך לך הוא דווקא לא המילים 'לך לך'. עיקר החידוש הוא המילים 'ויאמר הויה אל אברם'. כמאמר המדרש (בראשית רבה לט.ו. שהוא הפתיחה בפסוק אהבת צדק הנדרש כאן בזוהר). שמכל עשרה דורות מנח עד אברהם לא נדבר הקב"ה אלא עם אברהם. במילים אחרות וודאי הרבה אנשים בכל הדורות הלכו מפה לשם ועשו הרבה דברים, אף משפחת תרח עצמו נסעה מחרן לכנען ועשתה תהלוכות רבות. ובכל זה לא נאמר 'ויאמר הויה'. אלא בפרשה זו של אברהם התייחד הדיבור ויאמר הויה אל אברם לך לך. עלינו להרעיש בפתיחת פרשה זו מהו הדבר שהבדיל את אברהם מכל בני דורו שדיבר הויה אליו.

הפלא הוא החידוש או הפלא הוא שאין העולם רואה החידוש

[ד] פתח רבי אבא: "שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה". כמה דרכים הם בפתיחת דברי הנביאים. כל נביא פותח את דבריו באופן שהוא מבקש למשוך אליו את לב השומעים, בצורת פניה השוברת את המחיצות המונעות מן הקהל להקשיב אליו וגורמת להם להטות אליו אוזן. פתיחות המדרשים אף הם תלויים תמיד בשאלה זו כיצד מביאים את האדם מן המצב של חוסר הקשבה לדברי תורה אל ההקשבה. וכמה דרכים הם לומר שמעו נא רבותי, שמע ישראל, האזינו השמים, או להביא דבר חידוש ופלא המגרה את הלב לשאול עליה, ודרכים רבות אחרות. כאשר הנביא פותח 'שמעו אלי אבירי לב', עלינו להיכנס לסוג הפתיחה הזו מהו, וכי איזה אדם רוצה לשמוע שהוא אבירי לב, כלומר חזקי לב קשה עורף הרחוק מצדקה, ואיזה מין תורה יכולים אנחנו ללמוד מפתיחה זאת.

[ה] לפעמים נגלה לאדם חידוש גדול, והוא מתפלא מגודל החידוש. נראה לו כי העולם כולו יושב בחושך ללא ההארה שנגלית לו, והוא חי את הפלאות החידוש שלו. אחר מאורע כזה כשהוא יוצא להפיץ ולפרסם את החידוש שלו, הרי הוא מדבר על גודלת הפלאות החידוש שלו, מעורר את הציבור לאמר ראו עתה אור חדש לא היה לעולמים, מרחם אני עליכם שתראו גם כן את האור הזה ובלעדיו

תהיו בחושך. כזה הוא הפתיחה ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. אבל לפעמים נגלה לאדם חידוש כזה שאין הוא מורגש לו כחידוש פלאי כלל. אדרבה נראה לו הדבר פשוט כל כך וכל פינה בעולם זועק את זה. ואז הוא פונה אל העולם ותמה מה יש לעולם הזה שהוא לא מכיר את הדבר הפשוט המציץ מכל פינה. כמעט שכועס על העולם – ועל עצמו של אתמול – כיצד טחו עיניהם מראות את שמול עיניהם ממש. איננו יכול לבוא ולומר אתם היושבים בחושך בא אדליק לכם את האור. כי אינו נראה לו שהם יושבים בחושך כלל. זועק הוא אתם היושבים באור תראו כבר את האור, למה תהיו כאלה אבירי לב אשר עינים להם ולא יראו את שכבר הואר מול עיניהם.

ו] כאלה הם פניות הזוהר ברוב המקומות אל העולם. הוא אינו חושב את העולם ליושב בחושך אשר צריך לספר לו את האור. הוא חושב את העולם למטומטם ומשוגע שהאור גלוי ונמצא בפניו מכל פינה והם אינם שמים אליו לב. כאן לא נצרכת הודעה של חידושי תוכן עיוני. לא נצרכת אלא צעקה הפסיקו להיות ערלי לב. הפסיקו להיות כאלה אנשים המתעקשים לא להתפעל ממה שהם רואים מול עיניהם. הדברים שאני רוצה לספר לכם לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא ועדיין אינכם רואים. כמאמר רבי יוסי (במסכת חגיגה יב. א. ומובא בזוהר במאמר הבא) אוי להם לבריות שעומדים ואינם יודעים על מה עומדים. וכך אמר רבי אבא כאן, מי הם אבירי לב, הם הרשעים שרואים דרכי ושבילי התורה ואינם מסתכלים בו. אינם שמים עליו לב ואין זה מעורר אותם לשוב בתשובה. ייתכן שהוא מפרש אבירי ל"ב, לרמז ל"ב נתיבות חכמה שהם 'שבילי ואורחי דאורייתא'. כלומר אלה היודעים ולומדים ועדיין הם אבירי לב ולפיכך רחוקים מצדקה.

ז] מידה זו של אבירי לב מצויה הרבה בכל העולם. כמעט יש מוסכמה שמי שרוצה להראות את עצמו חכם ומשכיל אין לו להתפעל יותר מדאי מכל דבר. בכדי להגיע אל האור אין צורך ללמוד עוד תוכן כי תוכנה של החכמה גלויה לכל בכל העולם. אין הבדל בין אברהם אבינו לכל אנשי העולם בידיעת התוכן אלא באבירות הלב. כך פירש רב אשי (ברכות יז. א) אבירי לב אלה בני מתא מחסיא

שרואים את כבוד התורה פעמיים בשנה ואינם מתגיירים. כלומר בשלמא מי שאינו נמצא במקום התורה ואינו מכיר אותה, הוא חסר לימוד. אבל אלה היושבים ליד הישיבה שלנו, הרי התורה גלויה ופתוחה בפניהם, אם כן מה מונע בעדם לשוב בתשובה ולהתגייר, אין זה כי אם אבירות לב. שאף על פי שהם יודעים את התורה הם רחוקים ממנה כי לא נגעה בליבם. (כאן מפרש רבי אבא צדקה מלשון התורה שהיא צדקה, וכך נראה שמפרש רב אשי בגמרא).